קיצור שלחן ערוך — דיני חל המועד

חֹל הַמּוֹעֵד אָסוּר בִּקְצָת מְלָאכוֹת וּמֻתָּר בִּקְצָתָן, דְּהַיְנוּ כָּל מַה שֶּׁהוּא לְצָרְךְ אֲכִילָה לְחֹל הַמּוֹעֵד אוֹ לְיוֹם טוֹב. וְכֵן מְלָאכָה בְּדָבָר הָאָבֵד, דְּהַיְנוּ שֶׁאִם לֹא יַעֲשֶׂנָּה יָבֹא לִידֵי הֶפְסֵד, מֻתָּר לַעֲשׂוֹתָהּ. וּצְרִיכִין לְזָהֵר מְאֹד, שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת בְּחֹל הַמּוֹעֵד מְלָאכָה הָאֲסוּרָה, כִּי אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמְחַלֵּל אֶת חֹל הַמּוֹעֵד, כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה (תק"ל תקל"ג תקל"ז).

עוֹד אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, הַמְבַזֶּה אֶת חֹל הַמּוֹעֵד, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. וְהַמְבַזֶּה, הַיְנוּ, שֶׁאֵינוֹ מְכַבְּדוֹ בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה וּבִכְסוּת. וְלָכֵן כָּל אָדָם חַיָּב לְכַבְּדוֹ כְּפִי כֹּחוֹ, וְלִלְבּוֹשׁ בְּגָדִים מְכֻבָּדִים (אבות פרק ג. ובְחַיֵּי אָדָם, וְסִימָן תק"ל).

מְלֶאכֶת דָּבָר הָאָבֵד יָכוֹל לַעֲשׂוֹת גַּם עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אַחֵר, אֲפִלּוּ בְּשָׂכָר. אֲבָל מַה שֶּׁאֵינוֹ דָּבָר הָאָבֵד, אֶלָּא שֶׁהוּא לְצָרְךְ הַמּוֹעֵד, אֵין לַעֲשׂוֹת עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל אַחֵר בְּשָׂכָר, אֶלָּא עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי. וְאִם אֵינוֹ מוֹצֵא אֵינוֹ יְהוּדִי, וְגַם בְּעַצְמוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת, מֻתָּר אֲפִלּוּ עַל יְדֵי יִשְׂרָאֵל בְּשָׂכָר (סִימָן תקמ"ב ובחיי"א ונ"א).

הָא דְּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת דָּבָר הָאָבֵד, זֶהוּ דַּוְקָא אִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ קֹדֶם יוֹם טוֹב. אֲבָל אִם הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ קֹדֶם יוֹם טוֹב וְהִנִּיחוֹ עַד חֹל הַמּוֹעֵד, אָסוּר לַעֲשׂוֹתוֹ בְּחֹל הַמּוֹעֵד (תקל"ח).

כָּל מְלָאכוֹת הָאֲסוּרוֹת לַעֲשׂוֹת בְּחֹל הַמּוֹעֵד, אִם יֵשׁ כָּאן יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ מַה לֶּאֱכֹל כָּרָאוּי לְחֹל הַמּוֹעֵד וְיוֹם טוֹב, מֻתָּר לַעֲשׂוֹתָן עַל יָדוֹ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ מַה לֶּאֱכוֹל. וּמִכָּל מָקוֹם יַעֲשֶׂה בְּצִנְעָא, וְאָסוּר לַעֲשׂוֹתָן עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי. אַךְ לְצָרְךְ מִצְוָה, מֻתָּר (תקל"ד תקמ"ב תקמ"ג).

אֲפִלּוּ מְלָאכוֹת הַמֻּתָּרוֹת, אָסוּר לַעֲשׂוֹתָן בִּשְׁבִיל אֵינוֹ יְהוּדִי (חַיֵּי אָדָם).

אָסוּר לְזַבֵּל שָׂדֵהוּ. וַאֲפִלּוּ לְהַכְנִיס שָׁם צֹאן בִּשְׁבִיל שֶׁיַּעֲשׂוּ שָׁם זֶבֶל, אָסוּר. וַאֲפִלּוּ עַל יְדֵי אֵינוֹ יְהוּדִי, אָסוּר.

זְרִיעָה, אֲסוּרָה. וְאִם יֵשׁ לוֹ זְרָעִים, שֶׁאִם לֹא יַשְׁקֵם בְּמַיִם יִפָּסְדוּ לְגַמְרֵי, מֻתָּר לְהַשְׁקוֹתָם.

אָסוּר לִתְלוֹשׁ אוֹ לִקְצוֹץ שׁוּם דָּבָר מִן הַמְחֻבָּר אִם לֹא יִתְקַלְקְלוּ הַפֵּרוֹת עַד לְאַחַר יוֹם טוֹב, כִּי אִם מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לֶאֱכוֹל בַּמּוֹעֵד. וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְצַמְצֵם, אֶלָּא תּוֹלֵשׁ בְּהַרְוָחָה, וְאִם יוֹתִיר, יוֹתִיר. וְכֵן עֵצִים שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַסָּקָה בַּמּוֹעֵד, מֻתָּר לְקַצְּצָם מִמְּחֻבָּר. וְאִם צָרִיךְ לִתְלוֹשׁ בִּשְׁבִיל לְהַאֲכִיל לַבְּהֵמָה, יַעֲשֶׂה בְּשִׁנּוּי (תקל"ב תקל"ז) וְאָסוּר לְלַקֵּט עֵצִים מִן הַשָּׂדֶה לְיַפּוֹתוֹ לַחֲרִישָׁה. וְאִם נִכָּר שֶׁמְּכַוֵּן לְצָרְכּוֹ שֶׁצָּרִיךְ לָעֵצִים, כְּגוֹן שֶׁנּוֹטֵל הַגְּדוֹלִים וּמַנִּיחַ הַקְּטַנִּים, מֻתָּר. וְכֵן אָסוּר לִקְצוֹץ עַנְפֵי הָאִילָן לְתַקְּנוֹ. וְאִם נִכָּר שֶׁמְּכַוֵּן בִּשְׁבִיל הָעֲנָפִים לְהַאֲכִילָן לִבְהֶמְתּוֹ וְלֹא לְתַקְּנוֹ, כְּגוֹן שֶׁקּוֹצֵץ כֻּלָּן מִצַּד אֶחָד, מֻתָּר.

מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ גַּן אֵצֶל גַּן אֵינוֹ יְהוּדִי, וְהָאֵינוֹ יְהוּדִי לוֹקֵט פֵּרוֹתָיו, וְאִם הַיִּשְׂרָאֵל לֹא יִלְקֹט, יָבוֹא לִידֵי הֶפְסֵד, מֻתָּר לוֹ לְלַקְּטָם. וְאִם הֵמָּה דְּבָרִים שֶׁיִּתְקַלְקְלוּ בְּתָלוּשׁ אִם לֹא יַעֲשֶׂה לְצָרְכָּם גַּם מִלָּאכָה אַחֶרֶת, מֻתָּר לַעֲשׂוֹת הַכֹּל, אֲפִלּוּ לִדְרוֹךְ עֲנָבִים לַעֲשׂוֹת יַיִן וְכַדּוֹמֶה לָזֶה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַנִּיחַ בְּכַוָּנָה מְלַאכְתּוֹ לְחֹל הַמּוֹעֵד.

אָסוּר לְגַלֵּחַ בְּחֹל הַמּוֹעֵד, אֲפִלּוּ גִּלַּח אֶת עַצְמוֹ גַּם בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, אֶלָּא מִי שֶׁיָּצָא מִבֵּית הָאֲסוּרִים. וַאֲפִלּוּ יָצָא בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ פְּנַאי לְגַלֵּחַ אָז (וְעַיֵּן עוֹד לְקַמָּן סִימָן ר"כ סָעִיף ו) (תקנ"א).

וְלִקְצוֹץ הַצִּפָּרְנַיִם, גַּם כֵּן אָסוּר. אַךְ אִם קָצָן בְּעֶרֶב יוֹם טוֹב, מֻתָּר לְקַצְּצָן גַּם בְּחֹל הַמּוֹעֵד וְכֵן אִשָּׁה לְצֹרֶךְ טְבִילָה מֻתֶּרֶת (ס' תקלב. וְעַיֵּן באה"ט שָׁם).

אָסוּר לְכַבֵּס שׁוּם דָּבָר, אֲפִלּוּ לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד, אֶלָּא אִם לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לוֹ בְּשׁוּם אֹפֶן לְכַבֵּס קֹדֶם יוֹם טוֹב. וְכֵן מִטְפָּחוֹת שֶׁמְּלַכְלְכִין בָּהֶן אֶת הַתִּינוֹקוֹת (חִתּוּלִים), כֵּיוָן שֶׁמַּשְׁתִּינִין תָּדִיר וּצְרִיכִין לָהֶם הַרְבֵּה, מֻתָּר לְכַבְּסָן, וְיִזָּהֲרוּ לְכַבְּסָן בְּצִנְעָא (תקלב).

כָּל דָּבָר שֶׁהוּא לְצֹרֶךְ רְפוּאָה, מֻתָּר לַעֲשׂוֹת, בֵּין לְאָדָם בֵּין לִבְהֵמָה (תקלב).

חֻשְׁבּוֹנוֹת וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, שֶׁאִם לֹא יִכְתְּבֵם, יִשְׁכָּחֵם, מֻתָּר לְכָתְבָם, מִשּׁוּם דַּהֲוֵי דָּבָר הָאָבֵד. וְכֵן מַה שֶּׁהוּא לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד, מֻתָּר לִכְתֹּב. אֲבָל שְׁאָר דָּבָר, אָסוּר לִכְתֹּב. וְאִגֶּרֶת שְׁלוֹמִים שֶׁכּוֹתֵב אָדָם לַחֲבֵרוֹ, נוֹהֲגִין לִכְתֹּב בְּשִׁנּוּי קְצָת, דְּהַיְנוּ שֶׁכּוֹתְבִין שׁוּרָה רִאשׁוֹנָה עֲקֻמָּה. וּלְכָל מַה שֶּׁמֻּתָּר לִכְתּוֹב, מֻתָּר גַּם כֵּן לְתַקֵּן קֻלְמוּס וּדְיוֹ.

מִי שֶׁצָּרִיךְ לְמָעוֹת אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ הַמּוֹעֵד, אֶלָּא שֶׁהוּא חוֹשֵׁשׁ פֶּן לֹא יִמְצָא לִלְווֹת לְאַחַר הַמּוֹעֵד, וְהַמַּלְוֶה אֵינוֹ רוֹצֶה לְהַלְווֹת לוֹ בְּלִי שְׁטָר, מֻתָּר לוֹ לִכְתֹּב אֶת הַשְּׁטָר (תקמ"ה).

אֵין נוֹשְׂאִין נָשִׁים בְּחֹל הַמּוֹעֵד מִשּׁוּם דְּאֵין מְעָרְבִין שִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה. אֲבָל מֻתָּר לְהַחֲזִיר גְּרוּשָׁתוֹ. וּמֻתָּר לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה לִבְרִית מִילָה וּלְפִדְיוֹן הַבֵּן. גַּם מֻתָּר לַעֲשׂוֹת מִשְׁתֶּה לִכְתִיבַת תְּנָאִים.

מֻתָּר לִשְׂכּוֹר פּוֹעֲלִים, וַאֲפִלּוּ יִשְׂרְאֵלִים, שֶׁיַּעֲשׂוּ מְלַאכְתּוֹ לְאַחַר הַמּוֹעֵד.

מֻתָּר לָלֶכֶת חוּץ לַתְּחוּם, בֵּין בְּרַגְלָיו בֵּין בְּקָרוֹן בֵּין רָכוּב.

אֵין מַעֲלִין בְּהֵמָה זָכָר עַל נְקֵבָה לְהַרְבִּיעָהּ, מִשּׁוּם דְּלֹא הַוֵי דָּבָר הָאָבֵד.

אֵין מוֹשִׁיבִין תַּרְנְגֹלֶת עַל בֵּיצִים לְגַדֵּל אֶפְרוֹחִים. וְאִם הוֹשִׁיבָהּ קֹדֶם הַמּוֹעֵד וּבָרְחָה, אִם הוּא בְּתוֹךְ שִׁלְשָׁה יָמִים לַבְּרִיחָה, מֻתָּר לְהַחֲזִירָהּ. אֲבָל לְאַחַר שִׁלְשָׁה יָמִים, אָסוּר לְהַחֲזִירָהּ, אֲפִלּוּ אִם יִפָּסְדוּ הַבֵּיצִים. וּלְהוֹשִׁיב אַחֶרֶת תַּחְתֶּיהָ, אֲפִלּוּ תּוֹךְ שִׁלְשָׁה יָמִים, אָסוּר (תקל"ו).